

Maja Jedlińska, Izabela Michalska-Dudek

EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA W PERCEPCJI LIDERÓW SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH

Problematyka współpracy transgranicznej analizowana jest w różnych kontekstach. Bada się jej przesłanki, formy i efektywność współdziałania, kierunki doskonalenia. Wydaje się, że w tej dyskusji nie może zostać pominięta kwestia klimatu społecznego. Idea euroregionalna ma większe szanse powodzenia, jeżeli mieszkańcy terenów należących do euroregionów znają ją i cenia, czynnie włączając się w pewne inicjatywy. Jest to szczególnie widoczne na niwie integracji w turystyce, w której tzw. czynnik ludzki odgrywa pierwszoplanową rolę, choćby w takiej postaci, jak gościnność, bezpieczeństwo, dostęp do informacji. Celem niniejszego opracowania jest diagnoza stanu wiedzy i akceptacji społecznej inicjatywy euroregionu Neisse-Nisa-Nysa liderów społeczności lokalnych z jego trzech części – czeskiej, niemieckiej i polskiej.

1. Wstęp

W systemie demokratycznym uwalnia się aktywność społeczna, której przejawem jest rozwój ruchów konsumenckich, ekologicznych, działalności charytatywnej, samorządowej itp. Te siły i ruchy społeczne wspomagają postęp i funkcjonowanie oświaty, kultury, wypoczynku, przyczyniają się do ochrony środowiska, poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego, są ważnym elementem systemu opieki społecznej. Zjawiska te mają podłoże psychospołeczne: system demokratyczny sprzyja tworzeniu się autentycznych więzi międzyludzkich, jednostka jest świadoma swego wpływu na sprawy publiczne, tego, że jej działania nie będą zmarnotrawione bądź wykorzystane do innych, nieakcepto-

wanych przez jednostkę, celów. Rozwój samorządności lokalnej poprawia warunki życia ludzi w miejscu zamieszkania [1, s. 29-30; 33].

2. Pojęcie i zadania społeczności lokalnej a inicjatywy na rzecz rozwoju turystyki

Społeczność lokalna to pojęcie socjologiczne, oznaczające zbiorowość mieszkającą w zwartej jednostce terytorialnej (np. wieś, osiedle), powiązaną sąsiedztwem, warunkami życia i kulturą.

W praktyce społeczność lokalną tworzą także mniejsze grupy zamieszkałe lub czasowo przebywające (ze względu na podjęcie pracy) na danym terenie. Mogą to być grupy osób powiązane ideologią (członkowie wspólnoty religijnej, partii, stowarzyszeń), hobby (członkowie lokalnych kół zainteresowań), specjalnością zawodową (członkowie związków branżowych czy zawodowych), wspólną przeszłością (kombatanci, repatrianci, zesańcy, mniejszości narodowe) itp. W tak określonych grupach pojawiają się swoiści przywódcy – osoby najbardziej aktywne, kierujące realizacją poszczególnych projektów, potrafiące „pociągnąć” za sobą innych. Często noszą oni miano liderów lokalnych.

Rolą społeczności lokalnych może być dbałość o własne partykularne interesy: budowę miejsca kultu religijnego, zdobycie miejsca na siedzibę partii czy stowarzyszenia, osiągnięcie pewnych przywilejów branżowych czy pomocy socjalnej. Jednak bardzo często inicjatywy tych grup przyczyniają się do postępu w zakresie tzw. dobra wspólnego. Organizowane są akcje charytatywne, zarybianie wód czy dokarmianie zwierząt zimą, wspólna praca na rzecz budowy wodociągu, drogi czy wału przeciwpowodziowego. Owe grupy okazują się przydatne w okresie klęsk żywiołowych – wypracowane struktury, personalna więź między ludźmi pomagają w organizacji pomocy poszkodowanym czy przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu szkód. Często to właśnie społeczności lokalne jako pierwsze podejmują wezwania do poszukiwania zaginionych osób. Członkowie lokalnych organizacji ekologicznych czy konsumenckich są inicjatorami akcji na rzecz ochrony środowiska naturalnego, wspólnie przeciwstawiają się np. niszczeniu terenów zielonych czy składowaniu odpadów radioaktywnych, zwracają uwagę na praktyki szkodzące bezpieczeństwu fizycznemu czy ekonomicznemu konsumentów.

Doświadczenia krajów rozwiniętych pokazują, że warunkiem skutecznej polityki społecznej jest wytworzenie między społeczeństwem a państwem rodzaju sektora pośredniczącego, zwanego sektorem III, na który składają

się rozmaite organizacje niedochodowe: stowarzyszenia, fundacje, grupy samopomocy. Cel tego ruchu określa się ogólnie jako poprawę ludzkiego życia. Angażowanie się organizacji społecznych w pewne rodzaje działalności, w rozwiązywanie określonych problemów może być bardziej efektywne ekonomicznie, nie tylko dlatego, że większa część tej działalności opiera się na nieodpłatnej pracy ochotników (wolontariuszy), ale również dlatego, że działacze ci, motywowani prospołecznie, są w większym stopniu skłonni do efektywnego wykorzystania środków zdobytych z reguły niewielkim nakładem starań. Można sformułować tezę, że państwo powinno – tam, gdzie to jest możliwe – ograniczać własną działalność w sferze polityki społecznej i powierzać ją organizacjom obywatelskim.

Nasuwa się pytanie: jak w zakresie rozwoju turystyki można postrzegać rolę społeczności lokalnych. Do działań przedstawicieli społeczności lokalnych, które wpływają bądź mogą wpływać na rozwój turystyki w regionie, można zaliczyć:

- rozmaite inicjatywy lokalne, jak imprezy kulturalne, charytatywne bądź sportowe,
- krzewienie krajoznawstwa, ukazywania piękna i specyfiki środowiska lokalnego czy regionalnego, tym samym wspieranie popularności turystyki,
- upiększanie swojego obszaru; troska o jego estetykę może wpłynąć na wzrost atrakcyjności turystycznej miejscowości, zlokalizowanych na jej terenach parków czy akwenów wodnych,
- propagowanie informacji o walorach obszaru przez przedstawicieli mediów lokalnych,
- propagowanie zdobytej wiedzy przez indywidualne osoby interesujące się regionem, jego historią czy walorami przyrodniczymi, rozwijanie swoich zainteresowań i dzielenie się zdobytą wiedzą,
- akcje organizowane w związku z walką o poprawę warunków środowiska naturalnego i wpływanie przez to na decyzje władz lokalnych,
- troskę o bezpieczeństwo, które pozwoli ulepszyć wizerunek danego obszaru, a w szczególności akcje informacyjne i prewencyjne prowadzone w celu poprawy bezpieczeństwa na określonym obszarze, głównie przez przedstawicieli służb mundurowych regionu.
- wystawy czy konkursy plastyczne bądź fotograficzne wspierające rozwój ruchu turystycznego.

Często można spotkać pogląd, że dzięki turystyce poznają się ludzie z różnych krajów; poznajemy kulturę innych narodów, przełamujemy bariery

językowe, nawiązujemy rozmaite formy współpracy, a nawet przyjaźni. Takim inicjatywom na terenie euroregionu ERN mogą sprzyjać społeczności lokalne. Istotne jest to, czy mają one świadomość zamieszkiwania na terenie Euroregionu, jak go postrzegają i czy chcą włączać się w rozmaite inicjatywy, takie jak wspólne imprezy sportowo-rekreacyjne i kulturalne, wytyczanie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, uruchamianie nowych przejść granicznych.

3. Poziom wiedzy o euroregionie Nisse-Nisa-Nysa liderów społeczności lokalnych w świetle badań ankietowych

W celu weryfikacji postawionych wyżej tez przeprowadzono badania ankietowe w środowisku liderów lokalnych euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. W badaniach zrealizowanych wiosną 2003 r. na terenie gmin należących do ERN wzięły udział 134 osoby, po 25 ze strony czeskiej i niemieckiej, oraz 84 ze strony polskiej. Badania przeprowadzono za pomocą wywiadu kwestionariuszowego. Wśród badanych znaleźli się mieszkający i/lub pracujący na tym terenie lekarze, przedstawiciele służb mundurowych, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, osoby duchowne, dziennikarze, artyści, właściciele firm, nauczyciele. Wyniki badania prezentuje tab. 1.

Tabela 1. Euroregion Nisse-Nisa-Nysa w percepcji liderów społeczności lokalnych

Pytanie według kwestionariusza	Możliwe odpowiedzi	% wskazań (N = 134)
		1
1. Z czym kojarzy się Panu/i euroregion Neisse-Nisa-Nysa?	a) cenna inicjatywa integracji środowisk lokalnych b) próba przełamania narodowych różnic c) pomysł, który w praktyce natrafił na liczne bariery d) z czym innym, tzn. ...	66,42 47,76 8,96 3,73
2. Skąd czerpał/a Pan/i wiedzę o euroregionie?	a) lokalna prasa b) lokalna telewizja c) lokalne radio d) z mojego środowiska zawodowego e) z kręgu mojej rodziny, znajomych f) z bezpośrednich kontaktów z strukturami euroregionu g) z innych źródeł (z jakich?)	52,24 27,61 15,67 40,30 19,40 17,91 11,19
3. Czy miał/a Pan/i bezpośredni kontakt z działalnością euroregionu?	a) tak b) nie	36,57 63,43

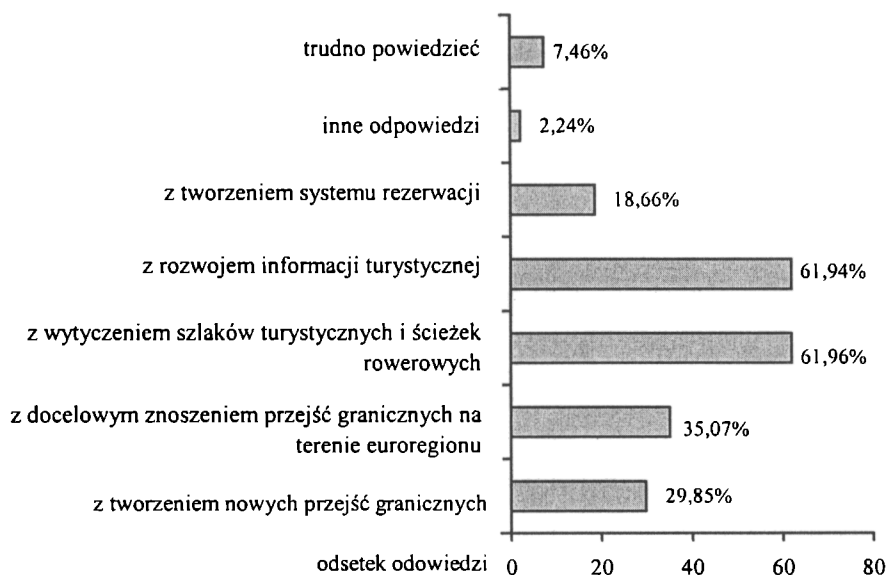
1	2	3
4. W jaki sposób należy promować ideę i działalność euroregionu w społecznościach lokalnych?	a) popularyzacja w mediach b) konferencje i sympozja poświęcone euroregionowi c) włączanie się euroregionu we wszystkie inicjatywy lokalne (kulturalne, charytatywne, sportowe, turystyczne itp.) d) inaczej (jak?)	44,03 26,12 84,33 4,48
5. Czy doświadczenia płynące ze współpracy euroregionalnej przyczyniają się do postępu w procesach integracyjnych Czech i Polski z Unią Europejską?	a) tak b) nie c) są obojętne d) nie mam zdania	76,12 1,49 8,21 14,18
6. W jakich dziedzinach inicjatywy euroregionalne mają największe szanse powodzenia?	a) planowanie przestrzenne i komunikacja b) turystyka c) nauka i oświata d) kultura i sztuka e) ekologia i energetyka f) statystyka regionalne g) administracja h) gospodarka i) ochrona przed katastrofami j) bezpieczeństwo k) ochrona zabytków l) historia m) sport n) ochrona zdrowia o) współpraca parlamentarzystów	32,84 81,34 41,04 50,75 44,78 8,96 8,21 30,60 24,63 20,90 27,61 11,19 32,84 8,96 11,19
7. Czy funkcjonowanie euroregionu ułatwia kontakty z regionami przylegającymi?	a) ułatwia przekraczanie granicy b) ułatwia poznawanie kultury regionów sąsiednich c) ułatwia poznawanie atrakcji turystycznych d) sprzyja rozwojowi kontaktów gospodarczych e) nie mam zdania f) inaczej (jak?)	34,33 55,97 55,97 46,27 6,72 2,24
8. Czy aktywność struktur euroregionu była przyczyną Pana/i częstszych odwiedzin regionów przylegających?	a) tak b) nie	36,57 62,69
9. W czym tkwią atuty atrakcyjności turystycznej euroregionu?	a) walory turystyczne b) zagospodarowanie turystyczne c) organizowane imprezy sportowo-rekreacyjne d) organizowane imprezy kulturalne e) inne (jakie?)	73,13 37,31 31,34 33,58 4,48

Tabela 1, cd.

1	2	3
10. Jaką rolę może odegrać eureregion Neisse-Nisa-Nysa we wspieraniu działań służących rozwojowi turystyki?	a) tworzenie nowych przejść granicznych	29,85
	b) docelowo znoszenie przejść granicznych na terenie eureregionu	35,07
	c) wytyczanie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych	61,94
	d) rozwój informacji turystycznej	61,94
	e) tworzenie systemu rezerwacji	18,66
	f) inną (jaką?)	2,24
	g) trudno powiedzieć	7,46
11. Jak ocenia Pan/i działalność euroregionu Neisse-Nisa-Nysa w następujących dziedzinach działalności:		
– zdobywanie funduszy unijnych	a) dobrze	38,81
	b) przeciętnie	29,85
	c) źle	3,73
	d) nie mam zdania	27,61
– poprawa stanu środowiska naturalnego	e) dobrze	40,30
	f) przeciętnie	35,82
	g) źle	4,48
	h) nie mam zdania	18,66
– poprawa bezpieczeństwa	i) dobrze	13,43
	j) przeciętnie	38,06
	k) źle	12,69
	l) nie mam zdania	41,04
– współpraca społeczności lokalnych	a) dobrze	46,27
	b) przeciętnie	32,84
	c) źle	2,99
	d) nie mam zdania	16,42
rozwój turystyki:		
– promocja	a) dobrze	44,78
	b) przeciętnie	41,04
	c) źle	4,48
	d) nie mam zdania	8,96
– wspieranie rozwoju bazy turystycznej	a) dobrze	41,79
	b) przeciętnie	37,31
	c) źle	9,70
	d) nie mam zdania	10,45
– organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych	a) dobrze	44,78
	b) przeciętnie	36,57
	c) źle	8,21
	d) nie mam zdania	9,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Jak wynika z badań, euroregion Neisse-Nisa-Nysa kojarzy się głównie z ceną inicjatywą środowisk lokalnych i próbą przełamania różnic narodowych.

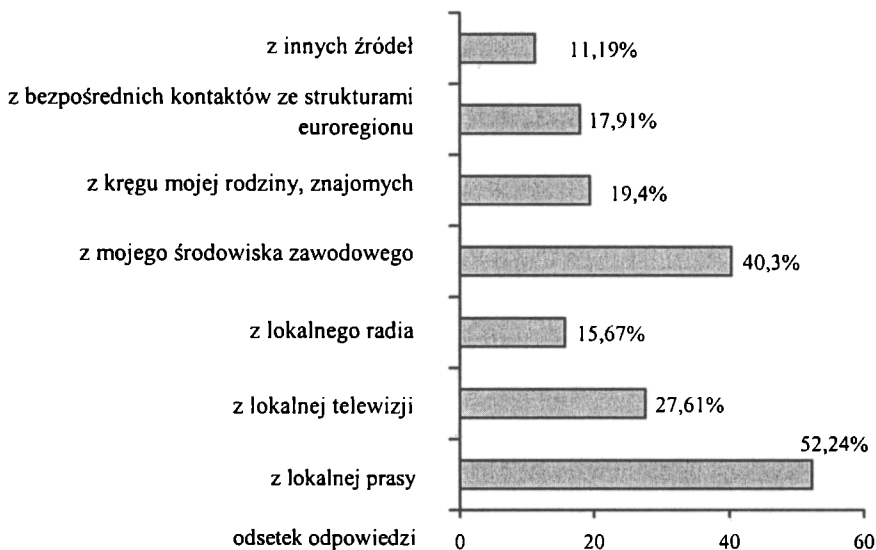

Rys. 1. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: z czym kojarzy się Panu/i euroregion Neisse-Nisa-Nysa

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Lokalni liderzy czerpali wiedzę o euroregionie z lokalnej prasy, z własnego środowiska zawodowego, za uzupełniające zaś jako źródło wskazali na: lokalną telewizję, krąg rodziny, znajomych i bezpośrednie kontakty ze strukturami euroregionu, niewielką rolę w tym zakresie odegrało lokalne radio.

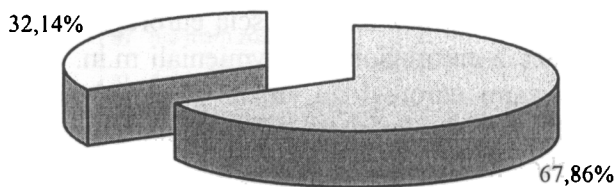
W każdej z 3 części euroregionu przeważają osoby, które nie miały jeszcze bezpośrednich kontaktów z działalnością euroregionu. Z kolei ci, którzy nawiązali współpracę z euroregionem, wymieniali m.in. takie jej formy, jak: spotkania z działaczami euroregionu, udział w projekcie pomocy dla osób niepełnosprawnych, wspólna inicjatywa kulturalna i gospodarcza, udział w konferencjach i szkoleniach, realizacja projektu edukacyjnego dotowanego z funduszu PHARE, udział w rajdach turystycznych, spotkanie sympatyków euroregionu, działania na rzecz pozyskania środków finansowych na ochronę przeciwpożarową miasta oraz wykonanie grantów, opracowań, artykułów.

Rys. 2. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: skąd czerpał/a Pan/i wiedzę o euroregionie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

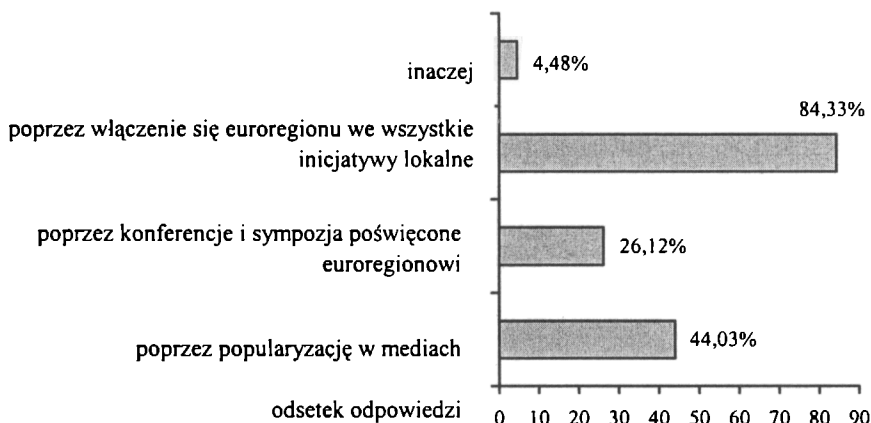
Zdając sobie sprawę z konieczności zintensyfikowania działań na rzecz szerszego spopularyzowania idei i działalności euroregionu Neisse-Nisa-Nysa, spytano respondentów o ich propozycje promocji współpracy euroregionalnej. Respondenci podkreślali rolę aktywności euroregionu, który poprzez włączenia się we wszelkie inicjatywy lokalne osiągnie większą społeczną akceptację. Jako uzupełniające traktowali działania mediów oraz konferencje i sympozja poświęcone euroregionowi.

Rys. 3. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: czy miał/a Pan/i bezpośredni kontakt z działalnością euroregionu?

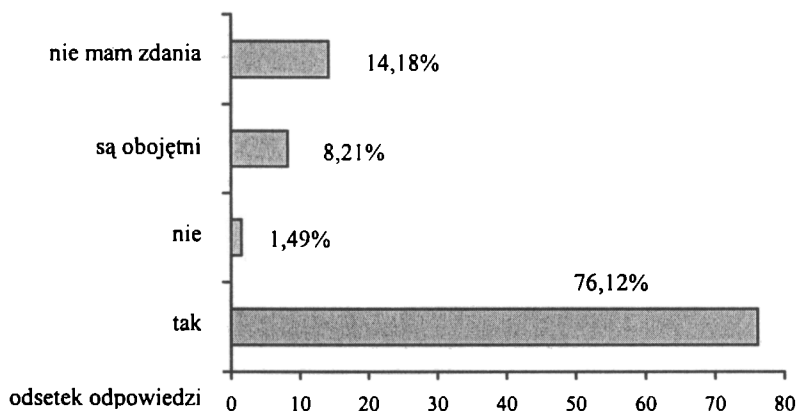
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Zbliżające się przystąpienie Czech i Polski do Unii Europejskiej (badania były przeprowadzane przed 1 maja 2004 r.) skłoniło do zadania pytania o rolę, jaką w procesach integracyjnych może odegrać euroregion. Badani w 76,12% wskazali na wagę takich doświadczeń, 14,18% badanych nie potrafiło sprecyzować swojej opinii na ten temat, a 9,7% wskazań padło na odpowiedź, że nie ma to żadnego znaczenia lub jest obojętne.

Rys. 4. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: w jaki sposób należy promować idee i działalność euroregionu w społecznościach lokalnych?

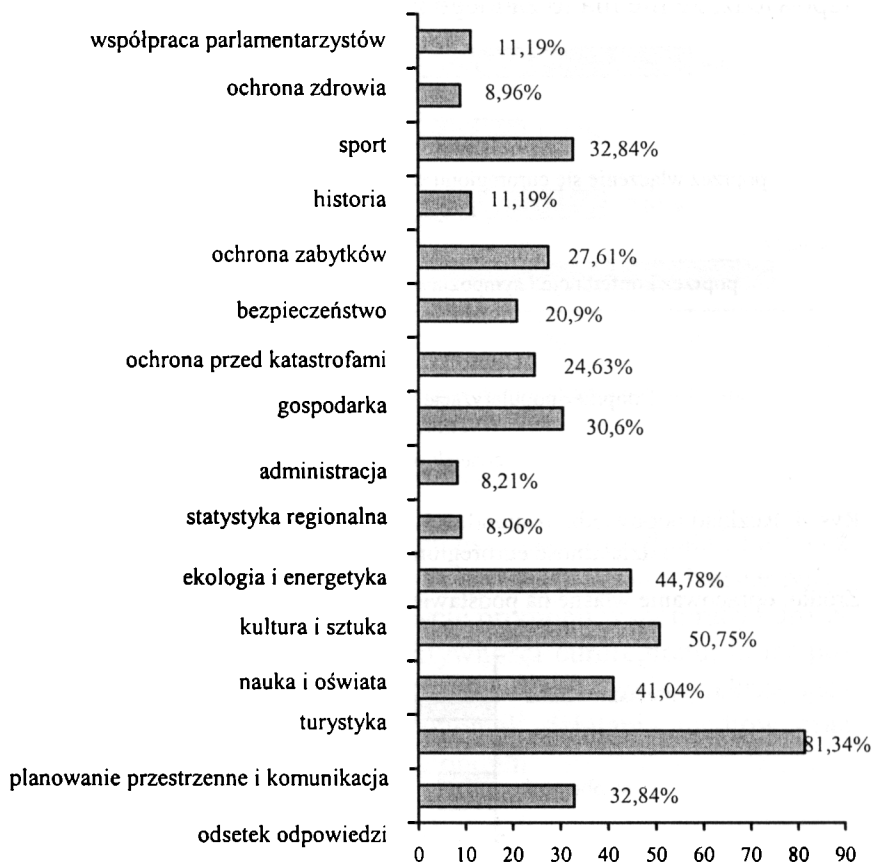
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Rys. 5. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: czy doświadczenia płynące ze współpracy euroregionalnej przyczyniają się do postępu w procesach integracyjnych Czech i Polski z Unią Europejską?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Trzema dziedzinami najbardziej predysponowanymi zdaniem respondentów do współpracy euroregionalnej są turystyka (ponad 80% wskazań), kultura i sztuka (ponad 50% odpowiedzi) oraz ekologia i energetyka (ponad 44% wskazań).

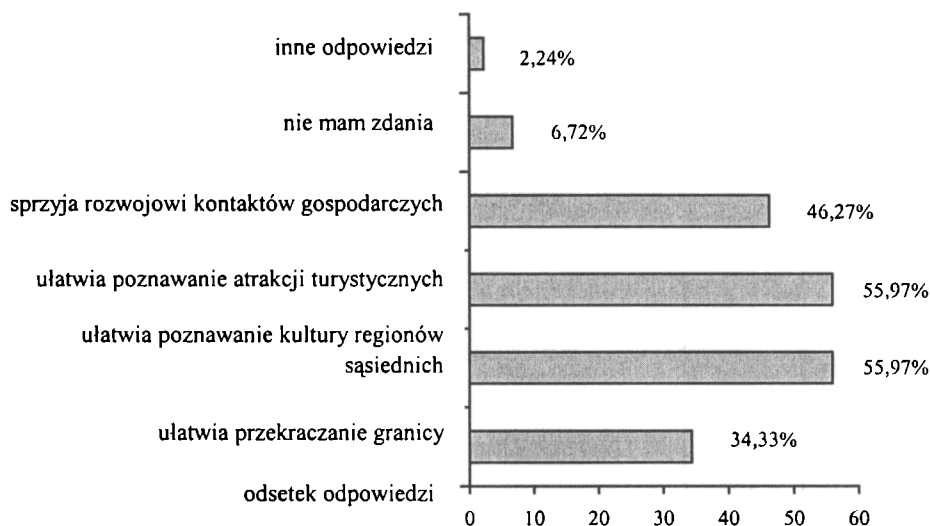

Rys. 6. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: w jakich dziedzinach inicjatywy euroregionalne mają największe szanse powodzenia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Ważne jest dostrzeżenie praktycznych korzyści wynikających z integracji euroregionalnej. Respondenci najwyżej docenili rolę jaką – ich zdaniem – euroregion Nisse-Nisa-Nysa odgrywa w zakresie ułatwiania poznawania atrakcji turystycznych i kultury regionów sąsiednich (55,97%), istotne zda-

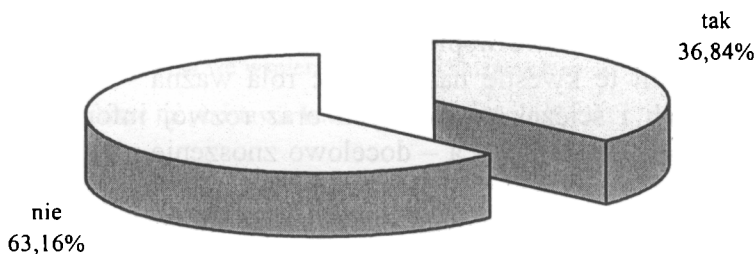
niem ponad 46% respondentów są ułatwienia w zakresie nawiązywania kontaktów gospodarczych i przekraczania granicy (ponad 34%).

Rys. 7. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: czy funkcjonowanie euroregionu ułatwia kontakty z regionami przygranicznymi?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

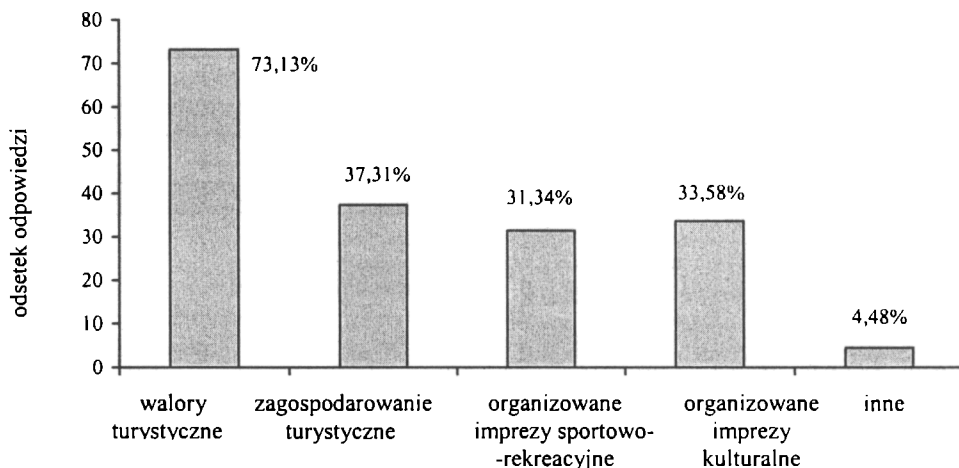
Aktywność euroregionu była przyczyną częstszych odwiedzin krajów sąsiednich dla 36,84% badanych. Można więc mówić o niewielkim wkładzie euroregionu we wzrost aktywności turystycznej ludności zamieszkującej jego teren i znacznych rezerwach w tej dziedzinie.

Rys. 8. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: czy aktywność struktur euroregionu była przyczyną Pana/Pani częstszych odwiedzin regionów przygranicznych?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Jest to tym bardziej istotne, że ponad 70% lokalnych liderów euroregionu Neisse-Nisa-Nysa podkreśla, iż atrakcyjność turystyczna tego obszaru tkwi w walorach turystycznych. Jednocześnie tylko 37% badanych ceni tujejsze zagospodarowanie turystyczne, a niewiele ponad 30% organizowane imprezy sportowo-rekreacyjne i kulturalne, które są powodem częstszych przyjazdów.

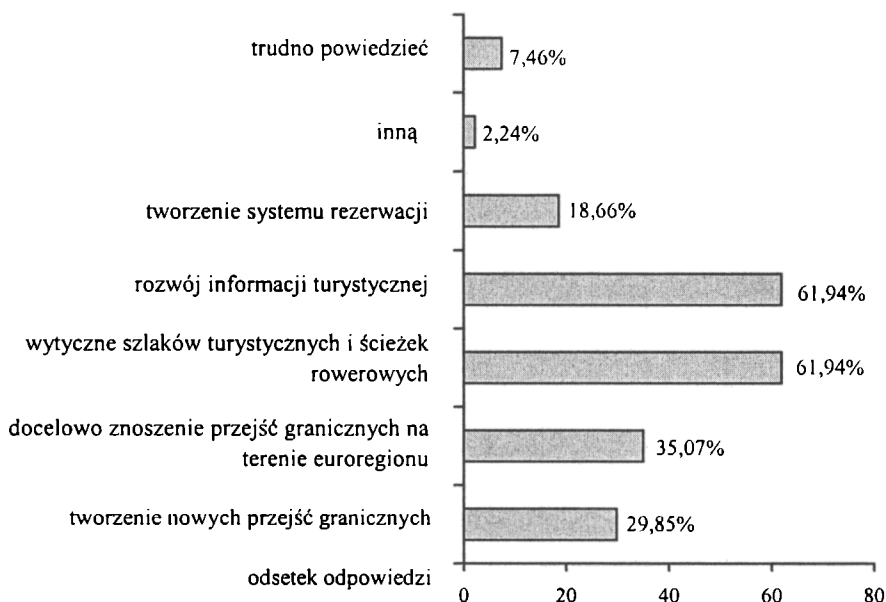
Rys. 9. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: w czym tkwią atuty atrakcyjności turystycznej euroregionu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Kolejnym zagadnieniem, które chciano poznać dzięki przeprowadzonym badaniom ankietowym, było postrzeganie roli, jaką euroregion Neisse-Nisa-Nysa może odegrać we wspieraniu działań służących rozwojowi turystyki. Badani ocenili tę kwestię następująco: rola ważna – wytyczanie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych oraz rozwój informacji turystycznej (61,94%), rola uzupełniająca – docelowo znoszenie przejść granicznych na terenie euroregionu (35,07%) i tworzenie nowych przejść granicznych (29,85% wskazań), rola mało istotna – tworzenie systemu rezerwacji (18,66% odpowiedzi).

Ostatnia część badań dotyczyła ocen, jakie respondenci – lokalni liderzy z Czech, Niemiec i Polski – wystawili działalność euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Pierwsza ocena wiązała się z ważną kwestią zdobywania funduszy unijnych. Dobrze oceniło ten przejaw aktywności euroregionu 38,81%,

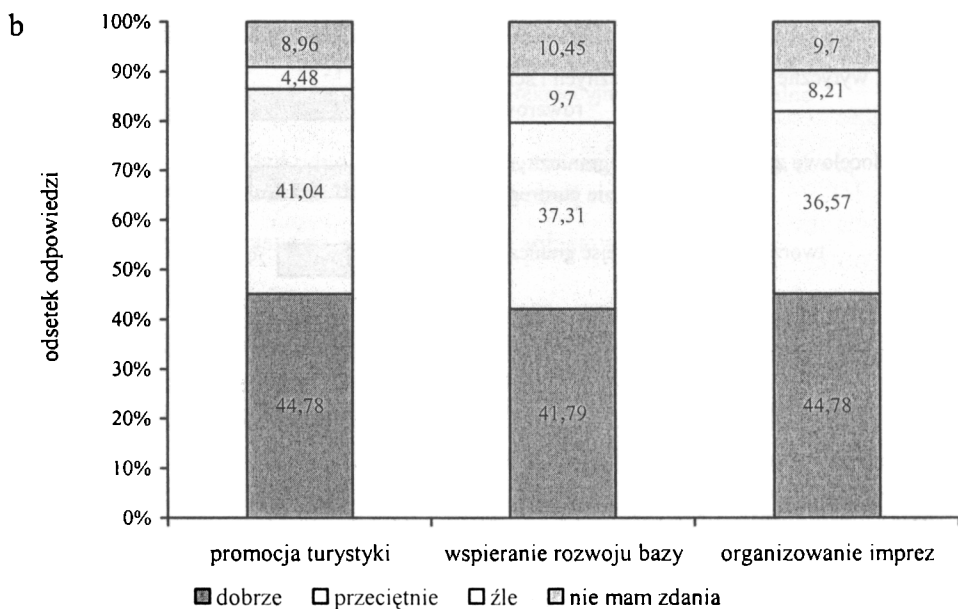
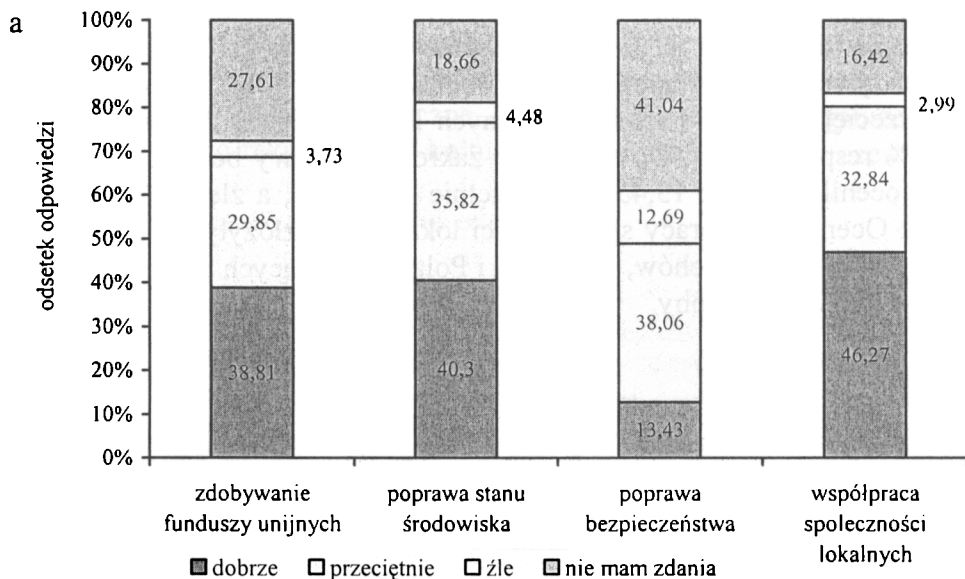
przeciętnie 29,85% badanych, źle zaś 3,73% respondentów. Druga ocena – dotyczyła działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego. Tej formie aktywności euroregionu ocenę dobrą wystawiło 40,30% badanych, ocenę przeciętną 35,82% spośród badanych liderów, ocenę złą zaś wystawiło 4,48% respondentów. Dokonania w zakresie poprawy bezpieczeństwa dobrze oceniło jedynie 13,43%, przeciętnie – 38,06%, a źle – 12,69% badanych. Oceny współpracy społeczności lokalnych rozłożyły się następująco: dobre – 46,27% Czechów, Niemców i Polaków biorących udział w badaniu, źle – tylko 2,99% próby.

Rys. 10. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: jaką rolę może odegrać euroregion Neisse-Nisa-Nysa we wspieraniu działań służących rozwojowi turystyki?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Promocja jako stymulator rozwoju turystyki w działaniach euroregionu została dobrze oceniona przez niemalże co drugiego badanego (44,78%), źle tylko przez 4,48% badanych. Wspieranie rozwoju bazy turystycznej dobrze oceniło 41,79% badanej populacji, źle 9,70% lokalnych liderów z Republiki Czeskiej, Niemiec i Polski. Organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych jako pozytywny dorobek euroregionu Neisse-Nisa-Nysa zakwalifikowało 44,78% respondentów, jako negatywny – 8,21% badanych.

Rys. 11 a i b. Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: jak ocenia Pan/i działalność euroregionu Neisse-Nisa-Nysa w następujących dziedzinach działalności?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

4. Podsumowanie

Przeprowadzone badania pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

1) lokalni liderzy korzystnie oceniają euroregion Neisse-Nisa-Nysa – postrzegają go jako cenną inicjatywę integracji środowisk lokalnych i próbę przełamania narodowych różnic; tylko niewielki odsetek badanych uważa, że w praktyce idea euroregionalizmu napotkała liczne bariery,

2) źródłem wiedzy o euroregionie są głównie lokalna prasa i własne środowisko zawodowe, zbyt małą rolę odgrywa lokalne radio,

3) niewielu liderów miało bezpośrednią styczność ze strukturami i działalnością euroregionu,

4) liderzy postulują, aby promocja euroregionu odbywała się w sposób czynny – jego udział w lokalnych imprezach różnego typu przyczyniłby się do poszerzenia wiedzy o takim sposobie integracji sąsiednich społeczności i włączył do działań szersze grupy ludzi, jako uzupełnienie tej formy promocji ważne jest nagłośnienie działań w mediach; z kolei organizowanie konferencji czy sympozjów nie jest – zdaniem badanych – drogą do popularyzacji euroregionalizacji,

5) ponad 3/4 badanych uważa, że doświadczenia zdobyte we współpracy euroregionalnej przyczyniają się do postępu w procesach integracji Czech i Polski z Unią Europejską,

6) dziedzinami najlepiej predysponowanymi do krzewienia idei współpracy są: turystyka, kultura i sztuka, ekologia i energetyka, nauka i oświata,

7) ponad połowa badanych podkreśliła, iż funkcjonowanie euroregionu ułatwia poznawanie kultury i atrakcji turystycznych regionów sąsiednich; dostrzeżono również ułatwienia w zakresie rozwoju kontaktów gospodarczych,

8) dowodem na istnienie pewnych „rezerw” w zakresie aktywności euroregionu jest to, że tylko dla ok. 1/3 badanych przygraniczna współpraca trzech państw była przyczyną ich częstszych odwiedzin,

9) z turystycznego punktu widzenia badany euroregion jest postrzegany jako wyposażony w liczne walory turystyczne, choć nie dysponujący jeszcze właściwą bazą turystyczną i ofertą imprez sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych,

10) w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej tego obszaru badani liderzy postulują koncentrację działań na wytyczaniu szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych oraz rozwijaniu zintegrowanego systemu informacji turystycznej,

11) w różnych dziedzinach będących domeną idei euroregionalizacji tkwią – zdaniem liderów lokalnych – istotne rezerwy; wnioski takie nasuwają się po analizie przyznanych ocen szczegółowych, bowiem w zakresie zarówno zdobywania funduszy unijnych, poprawy stanu środowiska naturalnego, jak i poprawy bezpieczeństwa, współpracy społeczności lokalnych czy rozwoju turystyki odsetek ocen dobrych nie przekroczył 50%; szczególnej intensyfikacji wymaga współpraca w zakresie poprawy bezpieczeństwa, wspierania rozwoju bazy turystycznej i organizowania imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych.

Analiza szczegółowych wyników badań pozwala zauważyć, że euroregion Neisse-Nisa-Nysa jest coraz bardziej znany, ceniony, a kierowane do niego postulaty zwiększenia aktywności są dowodem uznania możliwości ich praktycznej realizacji. W środowisku lokalnych liderów badany euroregion ma potencjalnych orędowników i partnerów.

Literatura

- [1] Wiśniewski A., *Siła konsumenta w gospodarce rynkowej*, Instytut Rynku Wewnętrznego i Konsumpcji, Warszawa 1991.

THE PERCEPTION OF NEISSE-NISA-NYSA EUROREGION BY THE LOCAL COMMUNITY

Summary

In a democratic system the social role of grass-root initiatives is widely perceived. They are of practical nature, well organised and the means obtained with great effort are not wasted. Such social climate is also favourable for broadening the local tourist product. Various folk-type events are organised, as well as recreational or sport ones, the surrounding areas are taken greater care of, both their image and the state of natural environment is improved.

Tourism plays the most important role in the Neisse-Nisa-Nysa Euroregion. The development and success of activities conducted within this framework depends also on their social acceptance. The hereby study presents the level of knowledge on Euroregion represented by the local leaders. The carried out surveys point, on one hand, to their favourable attitude towards cross-border cooperation, and on the other, to a reserved standpoint towards both promotion of the Euroregional ideas and the scale of conducted activities.